

AGENDA

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 21.09.17 kl. 10.00 – 14.00
Møtested: Grimstad, Campus UiA, møterom Uglandsstuen
Møteleder: Terje Damman

Innkalte

Medlemmer:

Vest-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
 Aust-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Tellef Inge Mørland og opposisjonsleder Torunn Ostad
 Kristiansand kommune: Ordfører Harald Furre
 Arendal kommune: Ordfører Robert Cornelius Nordli
 Østre Agder regionråd: Leder Per Kristian Lunden
 Setesdal regionråd: Leder Jon Rolf Næss,
 Knutepunkt Sørlandet regionråd: Leder Gro Anita Mykjåland
 Lindesnes regionråd: Leder Helge Sandåker
 Lister regionråd: leder Arnt Abrahamsen
Observatører: Tine Sundtoft, Arild Eielsen, Tor Sommerseth, Harald Danielsen, Jan Inge Tungesvik.
Meldt forfall: Helge Sandåker, Torunn Ostad, Gro Anota Mykjåland

Sak/ kl.sl.	TEMA	Ansvar
31/17	Godkjenning av innkalling Forslag til vedtak: Innkallingen godkjennes u.a.	Terje Damman
32/17	Godkjenning av agenda Forslag til vedtak: Agendaen godkjennes u.a.	Terje Damman
33/17	Godkjenning av referat fra møte 09.06.2017 (vedlegg 1 og 1a) Forslag til vedtak: Referatet godkjennes u.a.	Terje Damman

34/17	<p>Hovedtema Digitalisering (vedlegg 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjell Pedersen Rise innleder saken • Digital infrastruktur, hvor står vi og hvilke utfordringer står vi ovenfor v/ analytiker Harald Wium Li; Analysis Mason <p>politisk debatt i Sørlandsrådet Konklusjon og videre oppfølging</p>	
12.00	<p>Lunch</p>	
35/17	<p>Forberede saker til Sørlandstinget</p> <p>Harald Furre innleder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nasjonale prioriteringer, oppdateres • Andre saker 	
36/17	<p>Orienteringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosess fylkessammenslåing • Prosess kommunesammenslåing • Oppstart revisjon av Regionplan Agder 2020 • Andre orienteringssaker 	
37/17	<p>Neste møte 12. Oktober, Bystranda</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hovedtema: Kompetanse med blant regional kompetansestrategi, status regional indikatorrapport som viser oppdaterte tall for forskning, utvikling og innovasjon i Agder: Hvordan ser NHO og LO på regionens "kompetansegap". • Oppfølging av sak 12/17: VINN- Agder 2030- Mulighetene i Havrommet v/ UiA. • Status oppfølging av prioriterte saker fra dialogmøte med UiA i februar 	
38/17	<p>Eventuelt</p> <p>Innmeldt fra Arnt Abrahamsen: Ny praksis i Kristiansand kommune: gratis busskort for studenter som melder flytting.</p>	

Referat

til godkjenning

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 09.06.17 kl. 10.00 – 14.00
Møtested: Grimstad, Campus UiA, møterom Uglandsstuen
Møteleder: Terje Damman
Referent: Inger N. Holen

Til stede:

Vest-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
 Aust-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Tellef Inge Mørland og Åshild Bruun Gundersen
 Kristiansand kommune: Ordfører Harald Furre
 Arendal kommune: Ordfører Robert Cornels Nordli
 Østre Agder regionråd: Leder Per Kristian Lunden
 Setesdal regionråd: Leder Gro Anita Mykjåland
 Knutepunkt Sørlandet regionråd: Leder Arnt Abrahamsen
 Lindesnes regionråd: Leder Arnt Abrahamsen
 Lister regionråd: Leder Arnt Abrahamsen
Observatører: Tine Sundtoft, Arild Eielsen, Harald Danielsen.
Meldt forfall: Torunn Ostad, Jon Rolf Næss, Helge Sandåker, Tor Sommerseth, Jan Inge Tungesvik

Sak.	TEMA	Ansvar
20/17	Godkjenning av innkalling Vedtak: Innkalling godkjent u.a.	Terje Damman
21/17	Godkjenning av agenda Vedtak: Agenda godkjent u.a.	Terje Damman
22/17	Godkjenning av referat fra møte 07.04.2017 Vedtak: Referatet godkjent u.a.	Terje Damman
23/17	Veikart Agder 2030 – hvordan omstille Agder til et lavutslippssamfunn? Fylkesrådmann i Vest-Agder, Tine Sundtoft, innledet saken	

Strategisk notat klima, utarbeidet av faggruppe klima, "Grønn konkurransekraft", nasjonal overordnet strategi for å fremme grønn konkurransekraft fram mot 2030 og lavutslippssamfunnet i 2050 og næringenes Veikart var utgangspunkt for rundebordskonferansene som ble gjennomført høsten 2016. Rundebordskonferansene konkluderte med at det Agder nå trenger er et regional klimaveikart. Det er søkt om klimasatsmidler til dette arbeidet. Om vi ikke får midler må vi finne midler til dette arbeidet. Arbeidet med Veikart Agder inngår i revisjon av Regionplan Agder 2020.

Kim Øvland, leder av faggruppe klima Agder og rådgiver i kristiansand kommune presenterte status for Veikart Agder.

Presentasjonen finner du her: <http://regionplanagder.no/media/6711908/170609-PRESENTASJON-Veikart-Agder-Klima-Soerlandsraadet-Faggruppe-klima-RPA-2020-ver-5-til-utsending.pdf>

Hovedmomenter som kom frem under politisk debatt:

- Hvor er vi brukbart i gang og hvor har vi langt igjen?
- Dette ønsker vi å slutte opp om, vi trenger en regional pådriver:
- Dette var fantastisk å høre på og veldig bra at vi får konkrete tall og målinger
- Klimaregnskap: viktig å bli enige om indikatorer for et regionalt klimaregnskap
- Overasket over klimautslipp som skyldes avfall, trodde at vi var gode her!
- Vi må slutte å kjøre så mye men da må vi legge til rette for alternativene
- Vi må skille mellom yrkestransport, jobbreiser og annet:
- Viktig at vi klarer å bryte tallene ned på region-, kommune- og lokalt nivå.
- Vi er alle med på å ha ambisjoner på klimas vegne i Agder. Hvordan gjør vi dette?
- Alt vi gjør må være godt forankret, også i næringsutvikling. Vi skal ha levende distrikter.
- Hvordan bruker vi selv vårt eget kraftoverskudd,
- Lage en strategi som bidra til at vi får fremtidsrettede arbeidsplasser.
- Vi må sørge for at sosial ulikhet ikke øker, eksempler er avgifter, bompenger, m.m.
- levekår og balanse, Vi ønsker liv på landet, park and ride
- Hvor mange planer trenger vi og på hvor mange nivåer. Vi må bli mer effektive når det gjelder planer. Rapporter er viktige og bidra til at vi kan sammenligne
- Vi bør samarbeid med UiA

Kim Øvland kommenterte og Tine Sundtoft oppsummerte innspillene

- Det er viktig at vi klarer å engasjere alle innbyggerne uavhengig av om de bor på landet eller i byen. Det er spennende å tenke gjennom hvordan vi løser levekårsutfordringene våre og ikke bidra til å øke forskjellene. Her kan vi gjøre noen grep. Målinger og verktøy blir viktig. Vi må snakke om klima i hverdagspolitikken og ikke ensidig om klimapolitikken.
- Interkommunale planer følges i liten grad opp. Det er viktig at vi klarer å forankre arbeidet i egen kommune. Vi bør skille mellom det kvotepliktige og ikke kvotepliktige arbeidet. Invest in Agder, som Sørlandsrådet stilte seg bak høsten 2016, er nå etablert og ressursgruppen hadde sitt første møte i dag. KS har utarbeidet et meget godt dokument men det er ingen som følger den opp. Vi lager nå et pedagogisk verktøy, Veikart Agder, og det må ruller ut i hele Agder.

Enstemmig vedtak:

- Sørlandsrådet sluttet seg til hovedelementene i utkast til Veikart Agder 2030
- Sørlandsrådet anmodet om at dette arbeidet tas inn i RUP-Agder 2018

24/17 Utdfordringer i kommunale helsetjenester og omsorgstjenester frem mot 2040

Rådmann i Arendal kommune, Harald Danielsen, innledet saken

Danielsen belyste saken i et historisk perspektiv, etablering av samarbeidsorganet (OSS) mellom SSHF og kommunene var et lovpålagt organ i henhold til samhandlingsreformen. OSS har vært viktig, og bidratt til økt dialog med sykehuset. Organet har også bidratt til økt interkommunalt samarbeid i de 30 kommunene i Agder. Med bakgrunn i behovet for et sterkere interkommunalt samarbeid ble kommunenes samarbeidsorgan etablert (K-OSS). Nå er det behov for en regional politisk overbygning over dette arbeidet. Vi ser helt klart behov for å løfte saker politisk. Det gjelder generelt for de utfordringene vi ser fra kommunalt ståsted, men også et behov for et strategisk samarbeid med spesialisthelsetjenesten (SSHF) omkring organisering og prioritering av helsepolitiske problemstillinger.

Presentasjon ved leder av Kommunenes overordnede strategiske samarbeidsorgan i Agder (K-OSS) og helse- og sosialdirektør i Kristiansand kommune, Wenche S. P. Dehli:

Presentasjonen finner du her: <http://regionplanagder.no/media/6711926/Presentasjon-Soerlandsraadet-9-juni-2017-KOSS.pdf>

Dehli trakk frem det store og generelle utfordringsbildet som omfatter demografi, arbeidskraftutfordringer, udekket finansiering, økt etterspørsel og forventninger.

En ekstra utfordring i Agder er forskjeller i sosial helse.

Dehli bruker et case for å belyse utfordringene:

Dersom Kristiansand kommune fortsetter å utføre oppgavene slik vi gjør i dag vil kostnadene øke med 175 mill kr. I løpet av tre år.

Det er et stort behov for å innovere i forhold til nye produkter og løsninger men det er næringslivet som må gjøre det. Vår jobb er å beskrive hvilke funksjoner vi trenger. Det er nødvendig å komme i dialog med store bedrifter som har muskler til å ta den risikoen det er å utvikle fremtidens løsningen. Når vi går sammen om anbud kan vi legge premissene og tiltrekke oss de største på markedet. På denne måten vil vi bidra til å utløse innovasjon presiserte Dehli. I tillegg trenger vi god planlegging og solid struktur noe vi har fått gjennom det regionale interkommunale nettverket for e helse (RKG).

Prioriterte strategiske utviklingsområder:

1. Innovasjon og systemutvikling
2. Innsatsområder innenfor fagfelt som er i endring med hensyn til oppgave og ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivå
3. Samhandling med Sørlandet sykehus HF

Hovedmomentene som kom frem i politisk debatt:

- Veldig bra arbeid som presenteres her, når det gjelder samhandling og samarbeid med sykehuset, hvordan skal vi få det til? Det er fort gjort å skyve oppgavene frem og tilbake. Er det mulig å finne løsninger på dette og tenke og jobbe på en annen måte?
- Vi trenger å se dette som en helhet for å felles prioriteringer. Hvordan skal vi klare å synliggjøre dette slik at vi kommer videre?
- Hvordan jobbes det strategisk sammen med UiA: Senter for ehelse UiA:
- Digitalisering, bredbånd og fiber. Har vi teknologi og infrastruktur som gjør det mulig å bruke ny teknologi.
- Det er godt å høre at det er så godt samarbeid mellom kommunene. Rekruttering av omsorgsarbeidere: Må vi endre denne opplæringen? Møter dagens utdanning morgendagens behov? Vil ungdom søke utdanning når det ikke er 100% stillinger. Dette gjør jo noe med bærekraften i helsevesenet.
- Er dette arbeidet forankret iden enkelte kommune?
- Det er viktig å ha en heltids-satsing.

	<p>➤ Trenger vi en koordinering for koblingen mellom oppgaver, prosjektet opp mot UiA?</p> <p>Dehli kommenterer innspillene:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Det er samarbeid med senter for ehelse, UiA i flere av prosjektene. UiA sitt hovedansvar er å fremskaffe kunnskap om hvordan vi skal bruke ny teknologi, etikk, sikkerhet, medutviklingsaktør. ➤ Finansieringsordningene vi har i dag bidrar ikke til optimale løsninger. Det er lite insentiver til forebyggende arbeid i kommunal sektor. Begge parter erkjenner problemet. Det er ulike økonomiske finansieringslogikk mellom primær og spesialisthelsetjenesten. ➤ Dehli bekrefter at det er etablert dialog etter møte mellom Sørlandsrådet og UiA-ledelsen der det fremkom behov for økt dialog. ➤ Dette arbeidet er godt forankret i regionene og den enkelte kommune. Det som var viktig nå var å få heftet på det regionale politiske nivået. Det har vært jobbet med dette over lang tid. ➤ Vi trenger politisk drahjelp til dette arbeidet. <p>Enstemmig vedtak:</p> <p>Sørlandsrådet gir sin tilslutning til prioriterte strategiske utviklingsområder i det videre samarbeidet.</p>	
25/17	<p>Helhetlig og langsiktig levekårssatsing i Agder, (oppfølging sak 16/17)</p> <p>Tine Sundtoft innledet saken: Som nevnt i Sørlandstinget i mars har fylkeskommunene søkt om å bli programfylke for folkehelse. Vi har nå fått svar på søknaden og Agderfylkene er tildelt midler over en fem-årsperioden med oppstart 2017. Vi får 14 mill kr i 2017 og dersom vi får like mye hvert år snakker vi om mye midler. I tillegg legges nå utkast til regional strategi for folkehelse ut på høring i dag. Utgangspunktet for denne strategien er grunlagsdata for Agder. Når det gjelder bestillingen fra Sørlandstinget har fylkeskommunen invitert til en rundebordskonferanse 14. Juni. Målet med konferansen er å få belyst utfordringene fra stat, fylker og kommune i tillegg til frivillig sektor og representanter for arbeidslivet. Dere vil nå få presentert kunnskapsgrunnlaget som bygger på ny aktuell statistikk for Agder og Likestillingsmonitor Agder som vil bli belyst ut fra et levekårsperspektiv. Det pågående arbeidet med levekår inngår i revisjon av Regionplan Agder 2020.</p> <p>Presentasjon av Kunnskapsgrunnlag-folkehelse-for Agder 2018- 2025 v/ rådgiver i Vest-Agder Fylkeskommune, Oddmund Frøystein:</p> <p>Presentasjonen og kunnskapsgrunnlaget finner du her: http://regionplanagder.no/media/6711932/Soerlandsraad-UiA-9juni-2017-Froeystein.pdf http://regionplanagder.no/media/6700041/Kunnskapsgrunnlag-folkehelsestrategi-for-Agder-2018-2025-23mai-2017.pdf</p> <p>Frøystein redegjorde for faktagrunnlaget til kunnskapsgrunnlaget som i hovedsak baserer seg på Ung-data undersøkelsen, og folkehelseundersøkelsen, begge gjennomført i 2016. Det store bildet er at vi ser sosiale ulikheter i helse og at det er geografiske forskjeller innad i Agder. Når det gjelder barnefattigdom viser tall at Agderfylkene avviker med resten av landet ved at det er hovedvekt på familier med norsk etnings bakgrunn som sliter. Frøystein trekker også frem ny statistikk fra NAV som viser en urovekkende økning også her er det store forskjeller innad i Agder</p>	

	<p>Frøystein pekte på sentrale premisser for et robust folkehelsearbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har vi tilstrekkelig kunnskap til å iverksette virkningsfulle tiltak på rette sted? • Det er behov for å bygge videre på gode erfaringer • Et robust folkehelsearbeid krever tværfaglig og samaordnet innretning • Vi trenger en regional forankret struktur <p>Presentasjon av Likestillingsmonitor Agder 2008- 2015 v/ May-Linda Magnussen, seniorforsker Agderforskning og postdok, UiA.</p> <p>Presentasjon og likestillingsmonotor Agder 2008- 2015 finner du her: http://senterforlikestilling.org/wp-content/uploads/2017/01/Likestillingsmonitor-2008-2015-high.pdf</p> <p>Magnussen innledet med å si at det er fort gjort å oppsummere likestillingsmonitoren. Det går i riktig retning men det går for sent. Regionplanen har som mål å ikke avvike fra nasjonal statistikk men da har vi fortsatt en lang vei å gå. Magnussen pekte videre på koblingen mellom likestilling og levekår og viste gjennom et case hvordan levekår og livskvalitet henger sammen for innvandrerkvinner i en familiesituasjon</p> <p>Statistikk og tall alene gir ikke alle svarene. Vi trenger også å forstå hvordan dette faktisk påvirker mennesker og familier. Gjennom hennes forskning, en kvalitativ tilnærming med dybdeintervju, der hun følger familier over en fire-års periode for å se hvordan velferdstjenestene virker vil hun frembringe en annen type kunnskap enn det vi kan lese gjennom statistikk. Det hun ser allerede nå er betydningen arbeidsliv har for integrering, mestring og livskvalitet. Det blir viktig å stille spørsmål om hvordan vi får et best mulig kunnskapsgrunnlag for å iverksette virkningsfulle tiltak avslutte Magnussen.</p> <p>Hovedmomenter som kom frem i politisk debatt</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ønsker alle kvinner egentlig å bli likestilte? ➤ Dersom ikke alle kvinner ønsker det må vi jobbe med holdningene ➤ Viktig at vi nå bruker kunnskapsgrunnlaget som grunnlag for videre arbeid ➤ Vi trenger et møte der levekår settes på agendaen som et hovedtema ➤ Robert C Nordli viser til en workshop omkring levekår, der universelle kontra individuelle tiltak var fokus, og med analyserer ned i 30 kretser ➤ Det er behov for å få på plass en struktur for dette arbeidet ➤ Viktig å ha med fagforeningene i arbeidet <p>Enstemmig vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandsrådet tar saken til orientering. • Saken følges opp fortløpende i tillegg til at den settes opp som et hovedtema i revidert semesterplan høsten 2017. 	
26/17	<p>Semesterplan høsten 2017</p> <p>Innspill</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Behov for å sette levekår på dagsorden som et hovedtema allerede i høst ➤ Begge kategori saker må inn i semesterplanen, både de som handler om å følge opp regionplanen og toppsaker som må løftes nasjonalt ➤ I septembermøte bør Sørlandsrådet stille seg bak et brev som beskriver hvilke saker regionen vil løfte frem for ny regjering ➤ Statbudsjettet og prosessen rundt den må regionen også aggere samlet om ➤ Møteleder oppfordrer alle til å prioritere Sørlandsrådet og være til stede på hele møtet. Dersom vi skal klare dette sammen er det viktig at alle er til stede under alle sakene. 	

	<p>Enstemmig vedtak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Semesterplan høst 2017, justeres i henhold til innspill som fremkom i møtet • Medlemmer blir forespurt om å bidra til å forberede hovedtema 	
27/17	<p>Politisk oppdateringstjeneste Agder</p> <p>Grunnet korte frister og aktuell NKOM-rapport inngår presentasjonen som ledd i politisk oppdateringstjeneste Agder</p> <p>Kjell Pedersen-Rise presenterer hovedpunktene i nylig publisert Nkom rapport som er sendt på høring med høringsfrist 15. August. Rapporten: Presentasjonen finner du her: (kommer)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Redgjøre for dagens situasjon, forventet utvikling i markedet og hva som må til av eventuelle regulatoriske og budsjettmessige tiltak for å heve sikkerheten i de norske ekomnettene. – Rapporten omtaler også hvordan ulike transportnett og utenlandsforbindelser kan kombineres for å øke den samlede nasjonale kapasiteten og sikkerheten i ekomnettene i Norge. <p>Rapporten er aktuell for Agder og det anbefales av Agder avgir en samordnet høringsuttalelse.</p> <p>Konklusjon og videre oppfølging: Sørlandsrådet anmoder fylkeskommunene om få utsatt høringsfristen og koordinere en høringssuttalelse på vegne av Agder. Om nødvendig signerer begge fylkesordførerne på en høringsuttalelse som deretter legges frem for fylkesutvalgene.</p> <p>Tine Sundtoft orienterer om status for politisk oppdateringstjeneste Agder</p> <p>Gruppen som jobber med politisk oppdateringstjeneste var nylig samlet for å dele erfaringer og avklare veien videre. Politisk oppdateringstjeneste er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • noe annet enn ordinære saker og ordinære strukturer og dermed ikke felles høringsuttalelser • faglig hjelp til politikere for å kunne aggere raskere gjennom aktuelle kanaler • de som vet ting tidlig sprer det videre (delingskultur) • å strukturere innholdet kortfattet i punktene: <ul style="list-style-type: none"> ○ hva saken handler om ○ muligheter for Agder ○ trusler for Agder • å bruke aktuelle arenaer og kanaler strategisk (Arendalsuka) <p>Det er viktig at Sørlandsrådet gir tilbakemelding på om det som sendes ut er nyttig</p> <p>Enstemmig vedtak</p> <p>Sørlandsrådet tar saken til orientering.</p>	
28/17	<p>Orienteringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosess fylkessammenslåing 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Prosess kommunesammenslåing • Oppstart revisjon av Regionplan Agder 2020 • Andre orienteringssaker <p>Vedtak:</p> <p>Sørlandsrådet tar saken til orientering</p>	
29/17	<p>Neste møte er 21. September UiA, Grimstad, Uglandsstuen kl. 10.00 – 14.00</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hovedtema: <ul style="list-style-type: none"> ○ Digitalisering og digital infrastruktur i Agder • Andre saker: <ul style="list-style-type: none"> ○ Strategi for forebygging av voldelig ekstremisme, hatkriminalitet og sårbare samfunn v/ Agder politidistrikt ○ Politiske toppsaker, felles brev fra Sørlandsrådet ○ Forberede saker til Sørlandstinget 13. oktober 	
30/17	<p>Eventuelt</p> <p>Ingen saker innmeldt</p>	

Vedlegg 1a, oppfølging sak 27/17

Likelydende høringssvar sendt fra Aust-Agder og Vest-Agder vedrørende Nkom-rapporten

Høring

Robuste og sikre nasjonale transportnett – Målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak (ROBIN)

Sammendrag og konklusjon

Aust-Agder fylkeskommune er kjent med Nkom rapporten «Robuste og sikre nasjonale transportnett – målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak (ROBIN)», og vil gi egen høringsuttalelse til rapporten.

Det er forventet sterk økning i digitalisering innenfor de fleste områder i samfunnet. God digital infrastruktur vil være et viktig fundament for å delta aktivt i denne utviklingen, og samtidig ha kontroll på risikomomentene knyttet til datakommunikasjon. I tillegg til god mobildekning, trengs fiberkabler med nok kapasitet til å tilfredsstille fremtidige behov. For å ha trygge overføringer av data, er det behov for flere fiberkabler, slik at en har alternative ruter dersom en kabel faller ut.

Aust-Agder fylkeskommune mener rapporten gir et godt bilde av situasjonen og kommer med mange gode mål og tiltak. Aust-Agder fylkeskommune vil understreke digital infrastruktur sin betydning for utvikling av de fleste samfunnssektorer, og mener det er akkumulert store utfordringer innenfor dette området. Kommersielt basert utbygging av digital infrastruktur har gitt mye god utbygging. Men det har også resultert i et fragmentert bilde, med manglende kapasitet og mangel på alternative transportnett. Selv mindre utbyggingsprosjekter i distriktene møter utfordringer med kapasitet i eksisterende nett. Situasjonen er i dag preget av mangelfulle tilbud om lavere lags tjenester, få tilbud om redundante løsninger og priser som gjør Norge lite interessante for store internasjonale etableringer.

Aust-Agder fylkeskommune mener at det må tas et klart nasjonalt ansvar for å sikre økt utbygging av robuste transportnett i og ut av landet. Norge trenger en aktiv nasjonal politikk, som sikrer effektivt arbeid for oppfyllelse av de målebildene som er satt opp i rapporten. I tillegg til statlig engasjement og bevilgninger, kan fylkeskommunene som regional utviklingsaktør være en viktig ressurs i arbeidet med å nå omtalte målsetninger.

Det er foreslått flere gode tiltak og mange av disse vil gi god effekt over tid. Krav til tilfredsstillende samfunnsikkerhet, godt grunnlag for digitalisering og internasjonal konkurransekraft krever regulatoriske tiltak. Aust-Agder fylkeskommune vil understreke at det også er nødvendig med betydelige økonomiske bevilgninger fra Staten.

Bakgrunn

Meld. St. 27 «Digital agenda for Norge» understreker at IKT og bredbånd er en nøkkel til fremtidig vekst og velferd i Norge. Vi er på vei inn i en datadrevet økonomi og EU-kommisjonen omtaler dette som en ny industriell revolusjon. Vi ser kraftig økning i digitalisering innenfor flere områder i samfunnet, som økt automasjon, skytjenester/grønne datasentre, velferdsteknologi m.m. Teknologien gir kraftig utvikling av mulighetsrommet innenfor offentlig og privat sektor, og vi ser en eksponentiell vekst i kapasitetsuttak fra den digitale infrastrukturen.

Det er godt avdekket at vi i Norge har betydelige svakheter i den digitale infrastrukturen. Dette gir et uakseptabelt risikobilde, som er godt beskrevet i dokumenter som Lysne-utvalget sin rapport «Digital sårbarhetsikkert samfunn», «Ekonomi ROS 2016» og Nkom rapport «Kartlegging og vurdering av infrastruktur som kan nyttiggjøres av datasentre». I tillegg til risikobildet, vil svakheter i den digitale infrastrukturen redusere mulighetene som digitalisering kan gi innenfor de fleste samfunnssektorene. I rapporten «Kartlegging og vurdering av infrastruktur som kan nyttiggjøres av datasentre» beskriver Nkom eksisterende fiberinfrastruktur i Norge som fragmentert, og med klare svakheter i forhold til sammenhengende, robuste transportnett over lange avstander. Prisnivået i Norge er beskrevet som betydelig høyere enn i våre naboland, særlig utenfor Osloområdet.

Målbilder og tiltak

Nkom rapporten «Målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak (ROBIN)», tar opp svært viktige problemstillinger knyttet til sårbarhet og utviklingsmuligheter i et fremtidsrettet samfunn.

Nkom vurderer sårbarhetsreducerende tiltak knyttet til samfunnets avhengighet av Telenors kjerneinfrastruktur og hvordan ulike transportnett og utenlandsforbindelser kan utvikles for å øke den nasjonale kapasiteten og sikkerheten i ekomnettene.

Rapporten setter opp følgende målbilder:

1. Viktige samfunnsverdier spres over flere transportnett
2. Robuste nett og høy konnektivitet i hele landet
3. Norge som sentral aktør for internasjonal konnektivitet

Det blir også foreslått en rekke tiltak for å oppnå målene som er skissert.

Vurderinger

Aust-Agder fylkeskommune mener at Nkom rapporten «Målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak» gir et godt bilde av behovene for å øke kapasitet og diversitet i transportnettene i og ut av landet. Samfunnsikkerhet har hovedfokus i rapporten, i tråd med oppdraget som er gitt. Det er svært positivt at både målbilder og tiltak er tydelig konkretisert. Aust-Agder fylkeskommune støtter i stor grad målbilder og tiltak i rapporten, og går derfor ikke detaljert gjennom alle disse i vurderingen.

Målbilde 1

Aust-Agder fylkeskommune synes det er viktig at tilbydere av mobilnett benytter flere autonome transportnett. Økt tilbyderdiversitet er nødvendig for å unngå uakseptabel risiko for samfunnet, sett i lys av den store og stadig økende avhengigheten samfunnet har av mobiltjenester.

Aust-Agder fylkeskommune mener at offentlige virksomheter med samfunnskritisk funksjon bør spre sine transportbehov over flere nett. Dette vil både redusere risiko og stimulere utvikling av konkurrerende nett.

Målbilde 2

Aust-Agder fylkeskommune mener det er viktig å etablere minst tre autonome landsdekkende transportnett, for å sikre samfunnet en grunnleggende fysisk robusthet i den digitale infrastrukturen. Det er viktig at disse transportnettene har et godt utbygd region- og lokalnett, slik at de hver for seg kan gi innbyggere og næringsliv et fullgodt bredbåndstilbud. Dette vil også gi økt konkurranse og bedre tilbud når de gjelder digitale tjenester til sluttbrukere.

Aust-Agder fylkeskommune synes målbildet som er skissert for tilrettelegging for diversitet og tilbud om redundans på fiberforbindelser mellom tettsteder, møter dagens utfordringer på en god måte. Oppfylning av målbildet vil sikre at noen få samtidige feil ikke fører til at konnektivitet mellom to tilfeldige tettsteder faller bort. Det er positivt at rapporten er konkret i forhold til størrelser på tettsteder som skal omfattes av målet. Samtidig ser vi at næringsstrukturer og andre forhold kan gjøre det unaturlig å feste seg til kun et innbyggertall. Det er mulig det også bør legges inn andre kriterier for utvelgelse av aktuelle tettsteder, som f.eks:

- Eksisterende næringsliv med høye krav til konnektivitet
- Tettsteder med store offentlige institusjoner
- Tettsteder med godt tilrettelagte områder for datalagringscenter

Aust-Agder fylkeskommune mener det er naturlig at Nkom får ansvar for å framskaffe et oversiktlig bilde av eksisterende fibernett og eierskap til disse. I tillegg vil en understreke at fylkeskommunene kan ta en svært viktig rolle for å realisere målbildet. I den nye inndelingen av regionalt folkevalgt nivå, har fylkeskommunen fått ansvar for å ha en koordinerende rolle, samt være pådriver og tilrettelegger for mobil- og bredbåndsutbygging innen eget fylke. Gjennom god kontakt med kommuner, næringsliv og god lokalkunnskap kan fylkeskommunene koordinere innsats og være en viktig pådriver for å realisere nasjonale mål.

Målbilde 3

God fiberinfrastruktur mot utlandet og et godt stamnett er viktig for etablering av databasert næringsliv. Norge har gode forutsetninger for etablering av internasjonale datalagringscenter. Aust-Agder fylkeskommune mener det er viktig å utnytte dette potensialet, men ser at dette krever etablering av flere nye sjøfiberforbindelser til utlandet. Det er gjennomført flere store etableringer av datalagringscenter i våre naboland, der naturgitte fortrinn er svakere enn i Norge. Norge taper i dag i konkurransen med våre naboland. Derfor haster det å få bedre internasjonal konnektivitet og konkurransedyktig priser.

For strategiske formål og spredning av internasjonal trafikk er det viktig at staten sikrer seg egne fiberpar på flere internasjonale forbindelser.

Tiltak

Nasjonalt bredbåndsrad mener Nkom foreslår gode tiltak for å oppnå målbildene som er skissert. I det følgende vil Aust-Agder fylkeskommune omtale noen utvalgte tiltak.

Aust-Agder fylkeskommune mener det er nødvendig å bruke regulatoriske virkemiddel for å oppnå målbildene, slik som skissert i tiltakene.

Aust-Agder fylkeskommune er enig med Nkom i at oppfyllelse av målbildene vil medføre merkostnader som staten må ta ansvar for. Merkostnader ved etablering av flere sammenhengende fiberforbindelser vil kreve tilskuddsordninger, men god koordinering og målrettet aktivitet fra fylkeskommunene kan redusere tilskuddsbehovet.

Aust-Agder fylkeskommune mener det er viktig at mer utenlandstrafikk rutes utenom Sverige. Merkostnadene med dette må dekkes med statlig finansiering. Tiltaket kan også sees i sammenheng med statlig kjøp av egne fiberpar på sjøfiberforbindelser til utlandet. Tiltakene vil forsterke hverandre, redusere risiko og tilrettelegge for databasert næringsutvikling.

Etablering av et Transportnettforum kan være et nyttig tiltak. Aust-Agder fylkeskommune mener at fylkeskommunene bør være representert i dette forumet, f. eks. gjennom Nasjonalt Breibandråd. Dette vil gi regional oversikt og kompetanse som er nyttig for å iverksette andre tiltak. Forumet kan bli en god arena for utveksling av informasjon og samordning av tiltak.

God utnyttelse av eksisterende ressurser og tilrettelegging for framføring av ny infrastruktur er svært viktig for å oppnå målbildene i rapporten. I tillegg til pålegg til statlige selskaper kan fylkeskommunene spille en aktiv rolle i forbindelse med tilrettelegging i egen infrastruktur (vegnettet), og gjennom samarbeid med kommunene om tilrettelegging for framføring (trekkjør m.m.).

14. august 2017

Aust-Agder fylkeskommune

Arild Eielsen

Fylkesrådmann

Ev.

Tellef Inge Mørland

fylkesordfører

Vedlegg 2

NOTAT TIL Sørlandsrådet

Utarbeidet av Kjell Pedersen Rise

Hovedtema 21.09. 2017 Digitalisering

Bakgrunn:

Regionplan Agder 2020 har beskrevet ambisjonsnivået " Først på den digitale motorveien" Da planen ble vedtatt i 2010 ble Agder beskrevet som er region som var godt i gang med å bygge ut digital infrastruktur. Prosjektet DDA var en drivkraft for dette. Videre ble det allerede da sagt at for å skape en moderne offentlig forvaltning og tjenesteutvikling er det avgjørende å videreutvikle det gode samarbeidet mellom fylkeskommunene, kommunene og aktuelle kompetansemiljø. Digitalisering omfatter mange forhold og i det videre deles mulighets- og utfordringsbilde inn i tre hovedelementer:

1. Digital infrastruktur
 - a. Et velutbygd nett i hele regionen
 - b. Etablering av utenlandsk fiberkabel (1)
2. Innovasjon i offentlig sektor
 - a. Fra analoge til digitale løsninger både i forhold til kommunale og tverrsektorielle tjenester (2)
3. Næringsutvikling som omfatter nye grønne arbeidsplasser
 - a. Blant annet Grønne datasentra/etablering av Invest in Agder (3)

Digitalisering stod for 30% av veksten i BNP i EU 2001 – 2011, og Meld. St. 27 «Digital agenda for Norge» understreker at IKT og bredbånd er en nøkkel til fremtidig vekst og velferd i Norge. Vi er på vei inn i en datadrevet økonomi, og EU- kommisjonen omtaler dette som en ny industriell revolusjon. Vi ser en økende digitalisering innenfor flere områder i samfunnet, som økt automasjon, skytjenester/grønne datasentre, e-helse,

velferdsteknologi m.m. Digitalisering gir kraftig utvikling av mulighetsrommet innenfor offentlig og privat sektor, og vi ser en eksponentiell vekst i kapasitetsuttak fra den digitale infrastrukturen.

Digitaliseringen vil gi store endringer i næringsliv og offentlig sektor, og endringene vil skje i et stadig raskere tempo. Manuelle arbeidsoppgaver blir automatisert og det er behov for kompetanse som sikrer at ny digitale løsninger erstatter tradisjonelle arbeidsformer. Å forstå og ta i bruk digitale løsninger er avgjørende for å hente ut gevinster som økt kvalitet og effektivitet.

Realiteten er at mange arbeidsoppgaver og arbeidsplasser vil forsvinne og nye vil oppstå. Vellykket digitalisering vil bidra til en enklere hverdag for folk flest, og vil være et grunnlag for innovasjon og verdiskapning i regionen. Digitalisering involverer hele organisasjonen og krever store og kontinuerlige utviklingsprosesser.

Status i Agder:

UIA og næringsklyngene har sterk kompetanse innenfor digitalisering, rettet mot både offentlig og privat sektor. Kommunal sektor tar i stadig økende grad i bruk digitale løsninger og regionen er i front når det gjelder å velferdsteknologi.

Når det gjelder infrastruktur, som er grunnlag for anvendelse og utvikling, er bildet i Agder noe delt. Mobildekningen for 2G og 4G er blant de aller beste i hele landet. 5G utbygging, som vil bli en svært viktig bærer av fremtidig kommunikasjon, vil bli utfordrende utenfor sentrale områder. Når det gjelder kablet bredbånd til husholdningene via fiber, så er Agder på et gjennomsnittlig nivå i landsmålestokk, og med store variasjoner fra kommune til kommune.

I forbindelse med vurderinger som er gjort for datalagringsentre og større næringsetableringer, fremkommer det klare svakheter i forhold til fiberinfrastrukturen, både internt i Agder og mot internasjonale lokasjoner. Svakheterne gir også høy sårbarhet for mange samfunnskritiske funksjoner. Nkom har i sin rapport «Robuste og sikre nasjonale transportnett – Målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak (ROBIN)» (3) pekt på mange gode målbilder og tiltak for å bedre situasjonen.

Fylkeskommunene vedtok i april å ta et aktiv engasjement for å sikre god digital infrastruktur for å få et godt fundament for digitalisering innenfor alle samfunnsområder. Det er etablert styringsgruppe med deltakere fra fylkeskommunene, Nkom, SSHF og UIA, og det er engasjert prosjektleder.

En samordnet og langsiktig satsing er nødvendig for ett fremtidsrettet Agder

Alle må forholde seg til økt digitalisering. De som tar aktive grep, har størst sjanse til å lykkes. Agder har i dag sterk kompetanse i UIA og næringsklynger. Store deler av næringslivet har et internasjonalt fokus. Regionen er oversiktlig og samarbeidet mellom næringsliv, akademia og offentlig sektor er godt. Dette er det beste fundamentet for ambisiøse mål om å ta en aktiv posisjon. Det er allerede slått fast og det vises seg i praksis at samarbeid fungerer. Derfor handler det nå om å forsterke samarbeidet på alle nivå og formidle tydelige forventninger til nasjonale myndigheter.

Anbefalinger

Basert på analyser og vurderinger, vil det være mulig å presentere et helhetlig pilotprosjekt for landsdelen. Utvikling av et godt konsept i løpet av høsten, kan være god timing for presentasjon mot nasjonalt nivå.

Referanser:

1. <http://opengov.cloudapp.net/Meetings/VAF/AgendaItems/Details/212491>
2. <http://regionplanagder.no/planer-og-strategier/strategi-for-groenne-datasentre/>

3. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/robuste-og-sikre-nasjonale-transportnett---malbilder-og-sarbarhetsreduserende-tiltak/id2556196/>